

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΔΗΜΟΣ ΛΑΡΙΣΑΙΩΝ
MUNICIPALITY OF LARISSA

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΤΕΧΝΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΚΤΙΡΙΑΚΩΝ ΕΡΓΩΝ & ΑΝΑΠΛΑΣΕΩΝ
Ταχ. Διεύθυνση: ΙΩΝΟΣ ΔΡΑΓΟΥΜΗ 1
Ταχ Κώδικας, : 412 22
ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ : Μαρία ΚΩΤΟΥΛΑ
ΤΗΛ. : 2413 - 500285
FAX : 2410 - 251339
e-mail : nerga@larissa.gov.gr

**ΕΡΓΟ :   ΑΝΑΠΛΑΣΗ ΠΑΛΑΙΟΥ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΚΟΙΜΗΤΗΡΙΟΥ
ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΤΗΣ ΜΝΗΜΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΤΟΥ**

ΤΕΧΝΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Α. ΑΝΑΠΛΑΣΕΙΣ ΙΣΤΟΡΙΚΟΥ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑ

Β. ΑΝΑΠΛΑΣΕΙΣ ΒΙΟΚΛΙΜΑΤΙΚΟΥ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑ

Γ. ΠΡΟΤΑΣΗ ΠΕΡΙΟΧΩΝ ΑΝΑΠΛΑΣΗΣ

Γ.1 ΠΕΡΙΟΧΗ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ ΔΙΑΔΡΟΜΩΝ

Γ.2 ΠΕΡΙΟΧΗ ΒΟΡΕΙΑΣ ΕΙΣΟΔΟΥ

Γ.3 ΠΕΡΙΟΧΗ ΝΟΤΙΑΣ ΕΙΣΟΔΟΥ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το έργο «Ανάπλαση του Παλαιού Κοιμητηρίου Λάρισας σε πάρκο μνήμης και ιστορίας της πόλης» αποτελεί μέρος ενός ευρύτερου σχεδιασμού της πόλης που αφορά στην εφαρμογή και υλοποίηση επεμβάσεων που αναδεικνύουν την πορεία της Λάρισας στην ιστορία ενεργοποιώντας μνημεία, διαδρομές, μουσειακούς χώρους ως μέρη μιας αφήγησης για την πόλη. Το παλαιό κοιμητήριο της Λάρισας είναι μια περιοχή με σημαντικό ιστορικό και καλλιτεχνικό ενδιαφέρον που χρίζει ανάδειξης και σύνδεσης χωρικά και νοηματοδοτικά με τα σημεία αποτύπωσης της ιστορικότητας της πόλης και των ανθρώπων της. Ο χώρος του παλαιού κοιμητηρίου εντοπίζεται στο Νότιο άκρο του αστικού ιστού, ορίζεται από την κύρια κυκλοφοριακή οδό Φαρσάλων και τις δευτερεύουσες Αχιλλέως και Αλεξανδρουπόλεως. Στο πλαίσιο της προτεινόμενης παρέμβασης σχεδιάζεται να υλοποιηθούν έργα που θα εμπλουτίσουν το αστικό περιβάλλον προσφέροντας χώρο για την ανάπτυξη του πολιτισμού, των υπαίθριων δράσεων, της περιβαλλοντικής συνείδησης καθώς και της αισθητικής, της λειτουργικής και της περιβαλλοντικής αναβάθμισης της περιοχής μέσα από τις υποδομές που μελετούνται. Σε αυτόν τον άξονα, είναι επιθυμητή η αξιοποίηση φυσικών και ήπιων υλικών, ο σχεδιασμός διαμορφώσεων που θα βελτιώσουν το μικροκλίμα της περιοχής, η χρήση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και η μεταφορά περιβαλλοντικά φιλικών επεμβάσεων στο χώρο.

A. ΑΝΑΠΛΑΣΕΙΣ ΙΣΤΟΡΙΚΟΥ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑ

Το έργο «Ανάπλαση του Παλαιού Κοιμητηρίου Λάρισας σε πάρκο μνήμης και ιστορίας της πόλης» προτείνεται να ενταχθεί στο Πρόγραμμα Ανάπτυξης και Αλληλεγγύης για την Τοπική Αυτοδιοίκηση «ΑΝΤΩΝΗΣ ΤΡΙΤΣΗΣ» στον άξονα προτεραιότητας: «Παιδεία, Πολιτισμός, τις όμορες περιοχές του, νότια του κέντρου της πόλης, έκταση η οποία χωροθετείται μεταξύ των οδών Φαρσάλων Αχιλλέως και Αλεξανδρουπόλεως. Οι είσοδοι στο χώρο της ανάπλασης σχεδιάζονται εκ νέου στο βόρειο και νότιο άκρο του κοιμητηρίου όπου σήμερα βρίσκονται υπαίθριοι ελλειμματικοί αστικοί χώροι. Εσωτερικά του χώρου μέσω των νέων γραμμικών και σαφώς χαραγμένων διαδρομών γίνεται ένα θεματικό ταξίδι στην ιστορία της πόλης και της Ελλάδας περνώντας από σηματοδοτημένα ταφικά μνημεία του κοιμητηρίου.

Στο πλαίσιο της ανάδειξης της μνήμης, του αποτυπώματος που αφήνει ο χρόνος, στη μεταβολή της όψης και της σύστασης από μια κοινωνία, τους ανθρώπους τον υλικό πολιτισμό τους αξιοποιούμε στο σχεδιασμό υλικά που "έχουν μνήμη". Με άλλα λόγια υλικά που μεταφέρουν στην όψη τους το πέρασμα του χρόνου. Συνεπώς, στην αρχιτεκτονική διαμόρφωση του χώρου επιλέγεται να μεταφέρουν αυτή την ιδιότητα της "θύμησης" υλικά όπως το ξύλο και το μέταλλο.

B. ΑΝΑΠΛΑΣΕΙΣ ΒΙΟΚΛΙΜΑΤΙΚΟΥ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑ

ΧΑΡΑΚΤΗΡΑΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΩΝ

Βιοκλιματικός σχεδιασμός αστικού χώρου,

- Βελτίωση του θερμικού ισοζυγίου της περιοχής κατά τη θερινή περίοδο.
- Βελτίωση του ισοζυγίου επιφανειών υπαίθριων κοινόχρηστων χώρων ανθρώπου/αυτοκινήτου.
- Ορθολογική διαχείριση των κλιματικών χαρακτηριστικών.

- Ορθολογική αξιοποίηση της τοπογραφίας και του φυσικού ανάγλυφου.
- Ορθολογική επιλογή των ειδών της φύτευσης.
- Ορθολογική διαχείριση της απαιτούμενης ενέργειας στον φωτισμό.

Οι παρεμβάσεις αποσκοπούν στην βελτίωση του μικροκλίματος μέσω των ακόλουθων:

1. μείωσης των σκληρών βατών επιφανειών εδαφοκάλυψης και αντικατάσταση με άλλα υλικά τα οποία έχουν χαρακτηριστικά που συμβάλλουν στη βελτίωση του μικροκλίματος.
2. χρήσης υλικών με μειωμένο δείκτη αντανάκλασης.
3. χρήσης φωτοκαταλυτικών υλικών που περιορίζουν τους ρύπους.
4. αύξηση της σκίασης.
5. αύξησης της έκτασης του πρασίνου.

Γ. ΠΡΟΤΑΣΗ ΠΕΡΙΟΧΩΝ ΑΝΑΠΛΑΣΗΣ

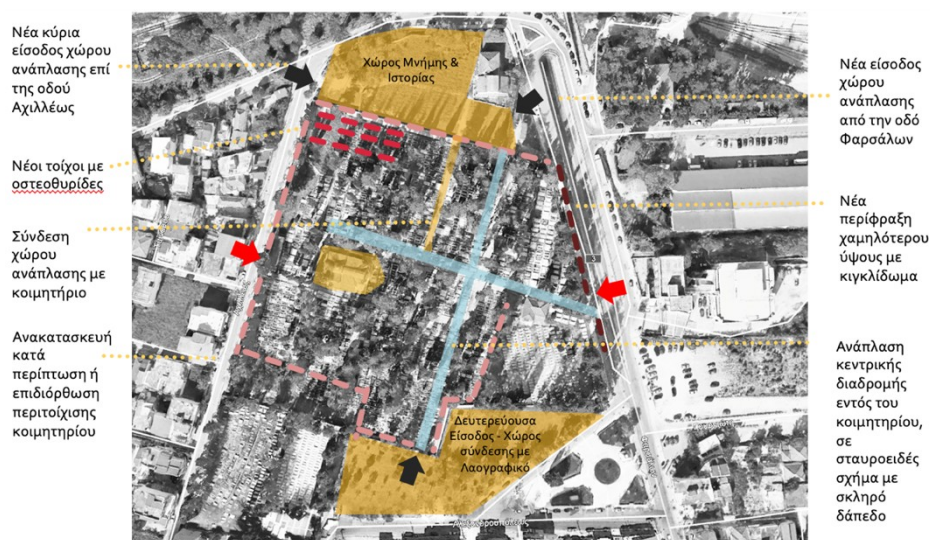
Γ.1 ΠΕΡΙΟΧΗ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ ΔΙΑΔΡΟΜΩΝ

Σήμερα, η περιοχή εσωτερικά του ιστορικού κοιμητηρίου ορίζεται από ένα σύνολο κάθετων και οριζόντιων διαδρομών αναπτύσσοντας έναν ιδιότυπο κανάβο ανάμεσα στα μνημεία. Στο πλαίσιο της ανάδειξης του ιστορικού χαρακτήρα της περιοχής μέσα από έναν περίπατο με αναφορές στο παρελθόν, στην ιστορία της πόλης και της Ελλάδας διαμορφώνονται εκ νέου ιεραρχημένες διαδρομές ανάμεσα στα ταφικά μνημεία και προς ανάδειξή τους.

Συνεπώς, επιλέγεται η κύρια διαδρομή που ακολουθεί μια σταυροειδή χάραξη να καλυφθεί με σκληρό χυτό δάπεδο, γαρμπιλομωσαϊκό έχοντας θραύσματα κεραμικού υλικού με δυνατότητα να περνούν οχήματα σε περιορισμένη και αναγκαία συχνότητα. Εκατέρωθεν του δρόμου δημιουργούνται δυο ζώνες που παραλαμβάνουν τον αστικό εξοπλισμό (φωτισμός, κρήνες, υποδοχή απορριμμάτων) χρησιμοποιώντας ανοιχτόχρωμο λιθόστρωτο δάπεδο ακανόνιστων λίθων μέγιστου πάχους 25 εκατοστών.

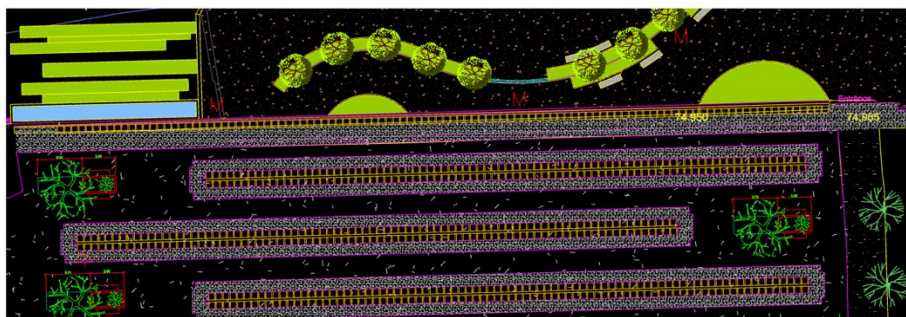
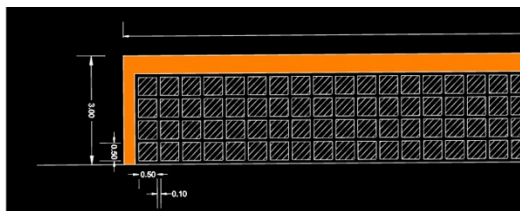
Για τις δευτερεύουσες υφιστάμενες χαράξεις, περιφερειακά της κεντρικής σταυροειδούς διαδρομής επιλέγεται ως υλικό δαπεδόστρωσης το σταθεροποιημένο χώμα με ποζολανικά και ψυχρά υλικά για την ήπια ενσωμάτωσή τους στο υπάρχον περιβάλλον.

Τα υφιστάμενα φωτιστικά αντικαθίστανται από νέα, χαμηλότερα σε ύψος, τεχνολογίας led, θερμού φωτισμού.

Επιπλέον, σε χώρο που έχει απελευθερωθεί, κατασκευάζονται νέες οστεοθήκες, με κύριο στόχο την καλύτερη οργάνωση, αισθητική και λειτουργική αναβάθμιση του κοιμητηρίου.

Νέες οστεοθήκες από προκατασκευασμένα στοιχεία οπλισμένου σκυροδέματος

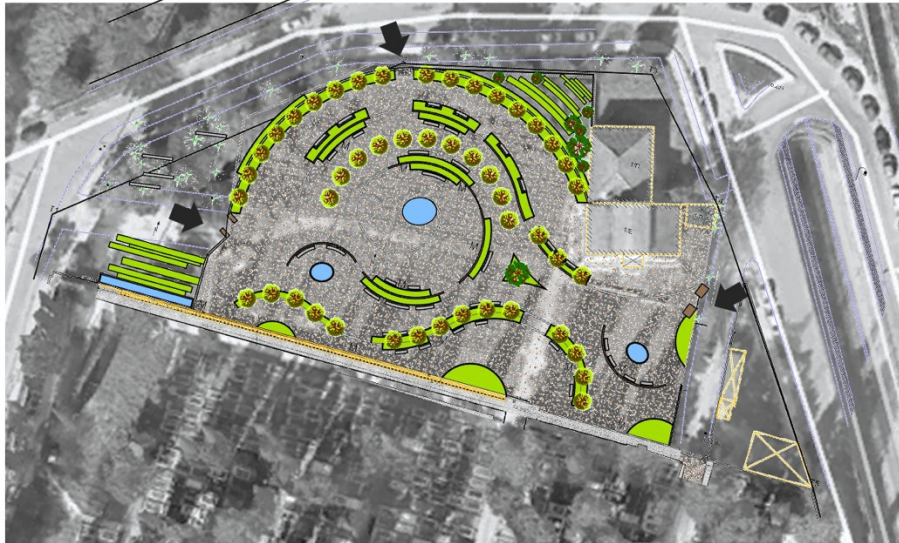

Στο πλαίσιο της ανάδειξης της ιστορικότητας του χώρου του παλαιού κοιμητηρίου έναντι του ταφικού χαρακτήρα του προτείνεται η κατάργηση του ψηλού και αυστηρού ορίου στο μέτωπο με την κύρια κυκλοφορίας οδό Φαρσάλων. Με την αντικατάσταση του ψηλού τείχους από μεταλλική διάτρητη περίφραξη ο χώρος οπτικά ανοίγεται στο διερχόμενο κοινό αποκτώντας σύνδεση ως συνέχεια του αστικού σχεδιασμού. Τα μεγάλα πεύκα θα παραμείνουν στη θέση τους καθώς και θα ενισχυθούν ορισμένα σημεία από τα οποία απομακρύνθηκαν δέντρα στο παρελθόν.

Επιπλέον, τα υφιστάμενα φωτιστικά σώματα αντικαθίστανται από σύγχρονα τεχνολογίας LED, θερμού φωτισμού, στο πλαίσιο της κοινής αισθητικής του αστικού εξοπλισμού σε όλη την έκταση της ανάπτυξης.

Γ.2 ΠΕΡΙΟΧΗ ΒΟΡΕΙΑΣ ΕΙΣΟΔΟΥ

Η περιοχή της βόρειας εισόδου βρίσκεται μεταξύ των οδών Φαρσάλων και Αχιλλέως. Σήμερα, έχει υπολειμματικό χαρακτήρα, φιλοξενεί χρήσεις του κοιμητηρίου αλλά δεν έχει σαφή ταυτότητα και καμία σύνδεση με την πόλη παρά το γενναίο πλάτωμα που προσφέρει. Με την πρόταση διαμόρφωσης έρχεται να παραλάβει χρήσεις στάσης και αναψυχής καθώς και εν δυνάμει δράσεων ιστορικού και πολιτιστικού χαρακτήρα. Με άλλα λόγια γίνεται ένας χώρος που ανοίγεται στην πόλη. Ταυτόχρονα, γίνεται ένας χώρος προετοιμασίας για τη διαδρομή στην ιστορία και στην μνήμη της πόλης εντός του κοιμητηρίου.

Πιο συγκεκριμένα, σχεδιάζονται μια κύρια και δύο δευτερεύουσες προσβάσεις στο χώρο ερχόμενοι από την πόλη. Η κύρια είσοδος επί της οδού Αχιλλέως σχεδιάζεται από την αρχή παίρνοντας νέες φυτεύσεις, στοιχεία νερού, αναφορές στα υλικά και τις γεωμετρίες που βλέπει κανείς περνώντας στο εσωτερικό. Από υλικά με αναφορά στη μνήμη όπως τον προξειδωμένο χάλυβα τύπου corten μέχρι τα χυτά και γήινα υλικά που ενσωματώνονται στο υπάρχον φυσικό περιβάλλον.

Στην προτεινόμενη διαμόρφωση δίδεται προτεραιότητα στην κίνηση των πεζών. Επιπλέον, επισημαίνεται ότι η κίνηση των ατόμων με ειδικές ανάγκες επί του πλατώματος είναι απρόσκοπτη καθώς εξασφαλίζεται ενιαίο το επίπεδο κίνησης τους. Ειδικότερα, περνώντας στο εσωτερικό η κυρίαρχη γεωμετρία είναι της σπείρας συμβολίζοντας την αέναη κίνηση της ζωής. Τα αναπτύγματα των σπειρών δημιουργούν χώρους-αγκαλιές που παραλαμβάνουν στάση, φυτεύσεις, στοιχεία νερού, χώρου ανάδειξης υπαίθριων γλυπτών. Τα κατακόρυφα πετάσματα σχηματίζουν τρισδιάστατα τις σπείρες είναι από επιφανειακά οξειδωμένες μεταλλικές λάμες. Η οξείδωση μεταβάλλει την υφή και τους χρωματικούς τόνους του μετάλλου. Κεντρικά της διαμόρφωσης επάνω στην καμπύλη επιφάνεια από προοξειδωμένο χάλυβα χαράσσεται και τυπώνεται μια γραμμική χρονογραμμή όπου σημειώνονται τα σημαντικά ιστορικά γεγονότα στην ιστορία της πόλης.

Η κεντρική σπείρα ανοίγεται προκειμένου να μπορεί να λειτουργεί δυναμικά ως ένα μικρό υπαίθριο χώρο για δράσεις πολιτισμού και ανάδειξης της ιστορίας. Επίσης, στην περιοχή της βορεινής εισόδου δημιουργούνται εστίες νερού τόσο ως στοιχείο δροσισμού όπως και συμβολικά ως στοιχείο κάθαρσης. Πιο συγκεκριμένα, στο έργο θα υπάρχουν 4 υδάτινα στοιχεία, ελεγχόμενα από κοινό ηλεκτρικό πίνακα ελέγχου με αυτοματισμούς αυτόματης πλήρωσης για την κάθε λεκάνη ξεχωριστά, ενιαίο σύστημα παρακολούθησης ταχύτητας ανέμου αλλά και όλα τα παρελκόμενα για την ορθή λειτουργία, έλεγχο και προγραμματισμό των αντλιών και των φωτιστικών. Κάθε λεκάνη θα έχει υπερχειλίση περίπου Ø63mm για την απομάκρυνση πλεονάσματος βρόχινων νερών αλλά και αποχέτευση Ø63 για την αποστράγγιση. Τα καλώδια από κάθε λεκάνη θα καταλήγουν σε πίνακα με τον ηλεκτρικό πίνακα αποκλειστικά για τα υδάτινα στοιχεία. Οι συναρμογές των πιδάκων θα έχουν αντικλεπτικό χαρακτήρα και πρόβλεψη για να αποτρέπεται η αφαίρεση τους.

Σε αντίθεση με το κοιμητήριο, ο χώρος αυτός θα είναι προσβάσιμος όλες τις ώρες της ημέρας. Επομένως, τοποθετούνται τα απαιτούμενα για τη λειτουργία του, φωτιστικά σώματα τεχνολογίας LED θερμού φωτισμού.

Γ.3 ΠΕΡΙΟΧΗ ΝΟΤΙΑΣ ΕΙΣΟΔΟΥ

Η νότια είσοδος στον ιστορικό χώρο του παλαιού κοιμητηρίου έχει επίσης υπολειμματικό χαρακτήρα σήμερα. Υπάρχουν ορισμένα δέντρα στο χώρο χωρίς κανένα άλλο στοιχείο αστικής διαμόρφωσης. Με την προτεινόμενη ανάπτυξη οι γεωμετρίες της σπείρας περνούν και εδώ παραλαμβάνοντας χώρους σύντομης στάσης και εισαγωγής στις σχεδιασμένες διαδρομές του κοιμητηρίου. Πολύ σημαντικό στοιχείο αυτής της εισόδου είναι η σύνδεση του έργου με το Λαογραφικό μουσείο προσθέτοντας ακόμη μια σημαντική στάση στη διαδρομή ιστορίας και μνήμης για την πόλη και την Ελλάδα.

Οι φυτεύσεις στο χώρο ενισχύονται με νέες που ακολουθούν τις καμπύλες διαμορφώσεις. Κεντρικά του χώρου επίσης δημιουργείται ένα πλάτωμα με δυνατότητα λειτουργίας ως υπαίθριο αμφιθέατρο. Ο χώρος αυτός διαμορφώνεται με εμφανές σκυρόδεμα που χυτεύεται *in situ*. Ως υλικό δαπεδόστρωσης της νότιας εισόδου επιλέγεται το σταθεροποιημένο χώμα με ποζολανικά πρόσμικτα για την αρμονική σύνδεση με το υπάρχον φυσικό περιβάλλον.

Όπως και στην περιοχή της βόρειας εισόδου, εγκαθίστανται φωτιστικά σώματα τεχνολογίας LED για την απρόσκοπτη και ασφαλή χρήση του χώρου.

23-01-2023

ΟΙ ΣΥΝΤΑΞΑΝΤΕΣ

ΜΑΡΙΑ ΚΩΤΟΥΛΑ
ΠΟΛΙΤΙΚΟΣ ΜΗΧΑΝΙΚΟΣ

ΕΛΕΝΗ ΜΑΓΚΟΥ
ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΑΣ ΜΗΧΑΝΙΚΟΣ

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΖΕΜΠΕΚΗΣ
ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΟΣ ΜΗΧΑΝΙΚΟΣ Τ.Ε.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΜΗΤΣΟΣ
ΔΑΣΟΛΟΓΟΣ

23-01-2023

ΕΓΚΡΙΘΗΚΕ

Η αν. ΠΡΟΙΣΤΑΜΕΝΗ ΤΜΗΜΑΤΟΣ
ΚΤΙΡΙΑΚΩΝ ΕΡΓΩΝ ΚΑΙ ΑΝΑΠΛΑΣΕΩΝ

ΜΑΡΙΑ ΚΩΤΟΥΛΑ
ΠΟΛΙΤΙΚΟΣ ΜΗΧΑΝΙΚΟΣ

Η ΠΡΟΙΣΤΑΜΕΝΗ ΤΜΗΜΑΤΟΣ Η/Μ
ΕΡΓΩΝ ΚΑΙ ΣΥΝΤΗΡΗΣΕΩΝ

ΒΑΣΙΛΙΚΗ ΜΠΟΥΜΠΙΤΣΑ
ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΟΣ ΜΗΧΑΝΙΚΟΣ

Ο αν. ΠΡΟΙΣΤΑΜΕΝΟΣ ΤΜΗΜΑΤΟΣ
ΜΕΛΕΤΩΝ & ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΩΝ
ΕΠΕΜΒΑΣΕΩΝ

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΜΗΤΣΟΣ
ΔΑΣΟΛΟΓΟΣ

23-01-2023

ΘΕΩΡΗΘΗΚΕ

Ο αν. ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΤΕΧΝΙΚΩΝ
ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΠΑΤΣΙΟΥΡΑΣ
ΤΟΠΟΓΡΑΦΟΣ ΜΗΧΑΝΙΚΟΣ

Ο ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΠΡΑΣΙΝΟΥ

ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ
ΓΕΩΠΟΝΟΣ